Foto: Erik Thorsen

Naturnationalpark Ulvshale Skov

Baggrundsnotat

Maj 2022

Baggrundsnotat for Naturnationalpark Ulvshale Skov

I december 2020 indgik regeringen, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet aftale om Natur- og Biodiversitetspakken med blandt andet etablering af yderligere 13 nye naturnationalparker ud over de allerede igangsatte naturnationalparker i Fussingø og Gribskov. I april 2021 blev Tranum, Stråsø og Almindingen udpeget til naturnationalparker af regeringen og aftalepartierne. I marts 2022 blev placeringen af de sidste 10 naturnationalparker besluttet - herunder Naturnationalpark Ulvshale. Ifølge aftalen om naturnationalparker er det besluttet, naturnationalparken etableres med lavt trådhegn.

Der er nedsat to nationale arbejdsgrupper (en arbejdsgruppe for interessenter og en videnskabelig arbejdsgruppe) og en lokal projektgruppe pr. naturnationalpark.

Dette baggrundsnotat er udarbejdet til brug for den videnskabelige arbejdsgruppe, arbejdsgruppen for interessenter og den lokale projektgruppe i forbindelse med etablering af Naturnationalpark Ulvshale. Formålet med dette baggrundsnotat er at give medlemmerne i de respektive arbejdsgrupper en introduktion til områdets nuværende status.

I tilknytning til dette baggrundsnotat er der udarbejdet en kortfunktion, hvor det er muligt med en større detaljeringsgrad at undersøge forekomsten af beskyttede naturtyper, Natura 2000 habitatnatur, fredede områder, fortidsminder, træartsfordeling, fordeling mellem skov og lysåben natur mv. Kortfunktionen tilgås via dette link:
https://gis.nst.dk/portal/apps/webappviewer/index.html?id=0df64bf0be6a4db7a8abb6692ae82d38&center=709443.5,6104746.5,25832&level=8

I venstre hjørne finder man dette bogmærke , hvor man kan skifte mellem de forskellige naturnationalparker. Ved siden af finder man denne lagliste , hvor de forskellige temaer, som er beskrevet nærmere i baggrundsnotatet, kan klikkes til og fra.

Indholdsfortegnelse

Naturnationalpark Ulvshale Skov 1
Baggrundsnotat 1
1. Områdebeskrivelse og historie 4
1.1 Naturnationalparkens område og historie 4
2. Landskab, jordbund og hydrologiske forhold 6
2.1 Landskabsdannelse og jordbund 6
2.2 Arealernes hydrologi 8
2.3 Sammenhæng i landskabet 8
3. Natur 8
3.1 Skoven 8
3.2 Beskyttet og registreret natur 10
3.2.1 Natura 2000-udpegninger 10
3.2.2 §25 – naturmæssigt særlig værdifuld skov 14
3.2.3 §3-områder 14
3.3 Øvrige lysåbne arealer 16
3.4 Sammenhæng mellem naturelementerne 16
3.5 Truede og sjældne arter 17
4. Kulturmiljø 18
5. Friluftsliv 20
6. Øvrige plan- og beskyttelsesmæssige forhold 22
6.1 Regionale udviklingsplaner og kommuneplaner 22
6.2 Fredninger og vildtreservater 22
6.3 Drikkevandsinteresser 24
6.4 Råstofplaner 24
6.5 Naturskovsstrategien 24
6.6 Andre udpegninger eller planer 25
7. Bilag 26

1. Områdebeskrivelse og historie

1.1 Naturnationalparkens område og historie

Projektområdet Naturnationalpark Ulvshale Skov omfatter ca. 300 ha og er beliggende på Møns nordvestlige spids ca. 7 km nord for Møns største by, Stege. Da naturnationalparken ligger på Møns nordspids, afgrænses en del af området naturligt af havet, med Stege Bugt mod syd, Ulvshaleløb i nordvest og den lavvandede grund Bøgenæs Sand mod nordnordøst. Herudover afgrænses området af sommerhusområderne Ulvshalestrand mod sydøst og Ulvshale mod nordøst, samt en privat lodsejer i nordnordvest.

Halvøen Ulvshale er bygget op af grus og flint, som er ført hertil med strømmen fra Møns Klint. Landskabet ændrer sig konstant. For ca. 10.000 år siden gik kystlinjen ved Hegnede syd for Ulvshale, og Ulvshale må derfor betegnes som relativt nyt land i geologisk sammenhæng. Navnet Ulvshale omtales første gang i 1388. Man kender ikke betydningen med sikkerhed, men sandsynligvis kommer det blot af *ulv* og *hale*.

Ulvshale er et kulturlandskab, og har været brugt til græsning i mindst 1.000 år. Området tilhørte oprindeligt kongen, og i 1696 blev der talt 2.500 egetræer i skoven. I 1769 købte borgerne skoven til græsning, og træerne blev i stort omfang fældet, med undtagelse af enkelte store ege på festpladsen midt i skoven.

Danmarks skove blev for første gang kortlagt i 1788, og Ulvshale fik i den sammenhæng ”skovsignatur”. I 1805 blev fredsskovsforordningen vedtaget i Danmark. På dette tidspunkt var skoven næsten forsvundet fra Danmark. Ulvshale blev på dette tidspunkt ikke betegnet som skov. I årene efter pressede regeringen dog på for at få mere skov, og i 1840-1860 blev der igen plantet skov på Ulvshale - primært fyr, eg og bøg.

Frede Bojsen opkøbte dele af Ulvshaleskoven sidst i 1800-tallet, hegnede den inde og i 1910 ophørte skovgræsningen helt. I 1929 blev de første dele af Ulvshale fredet, og i 1987 købte staten 150 ha skov og eng. Staten har siden erhvervet flere lodder og ejer nu godt 400 ha eller omtrent halvdelen af Ulvshale. I 2016 blev fredningen på statens arealer revideret, så der igen tillades græsning i skoven, nu med natur og biodiversitet som formål.

Området er delt i to af Ulvshalevej, hvor der er en del trafik i sommerhalvåret. Ulvshalevej er også den eneste vej ud til øen Nyord, hvor der årligt er over 300.000 besøgende, der først og fremmest ankommer i bil.

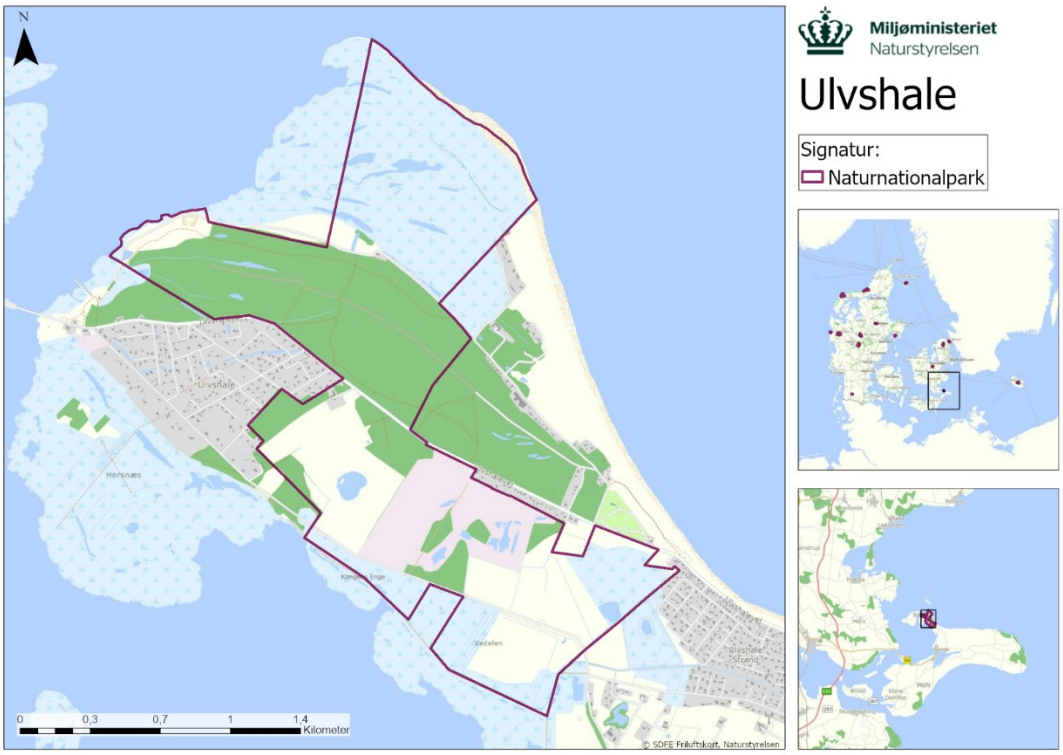

Kort 1. Naturnationalpark Ulvshale Skov.

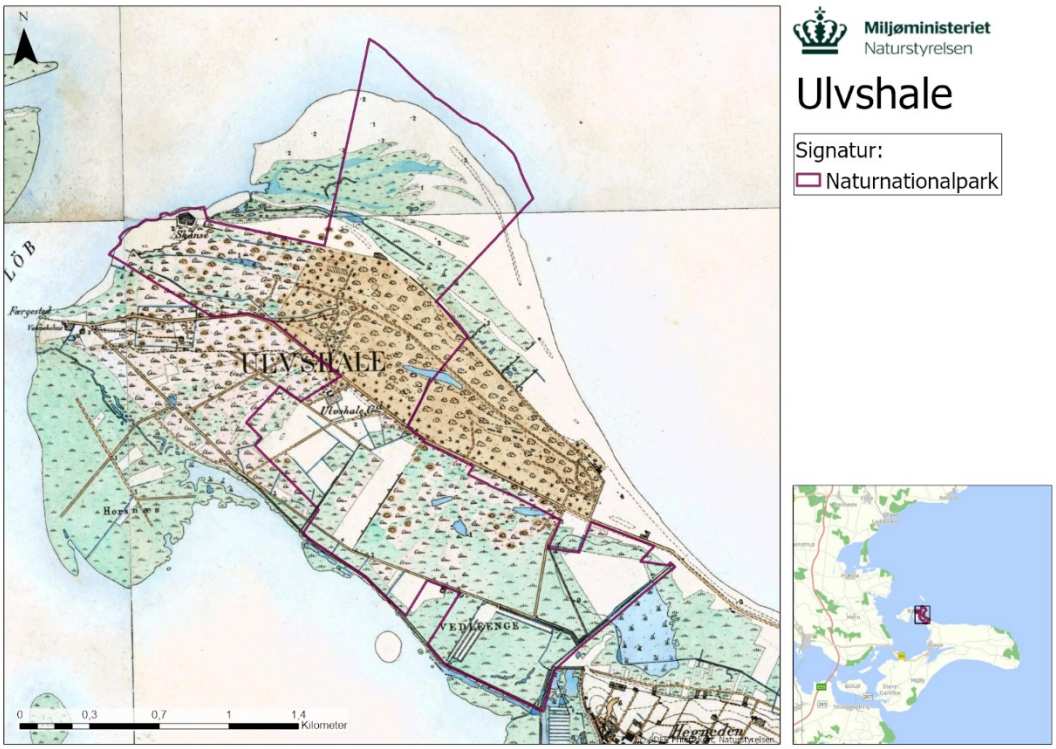

Kort 2. Høje målebordsblade (1842-1899)

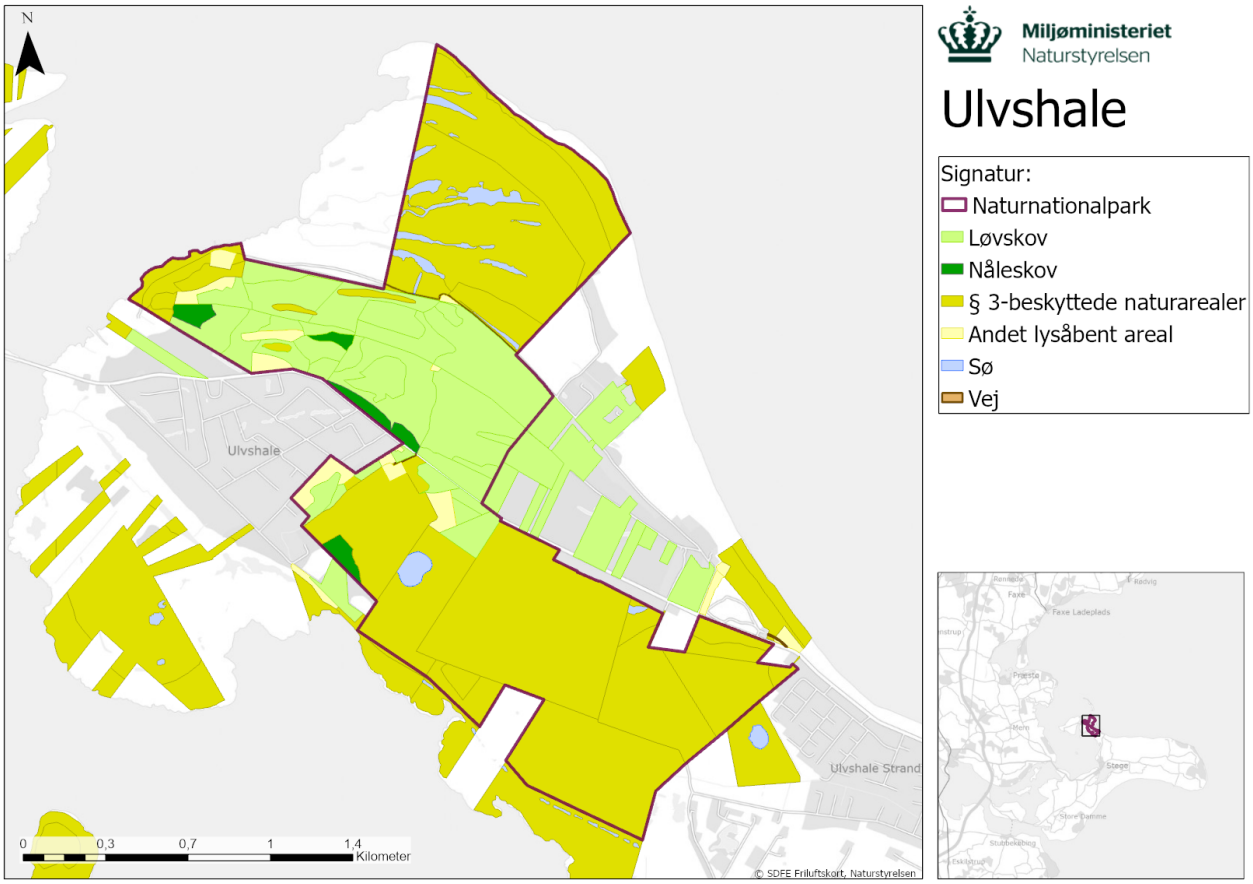

Kort 3. Nuværende arealanvendelse: løvskov, nåleskov, lysåbne arealer mv. (kortet under revision)

2. Landskab, jordbund og hydrologiske forhold

2.1 Landskabsdannelse og jordbund

Halvøen Ulvshale er et ungt landskab dannet efter at isen var smeltet væk fra området i sidste istid. Ulvshale afgrænses mod sydøst af et morænelandskab ved Hegnede Bakke. Ulvshale Skov afgrænses mod alle sider af en mosaik af lysåbne afgræssede naturarealer, hav og sommerhusområder.

Siden istiden er Ulvshales landskab dannet af hav og vind. Materialer fra den løbende erosion af Møns Klint er ført mod vest af havet og aflejret som en serie af vifteformede flintestens-strandvolde af kugleflint, der udgør hovedparten af halvøen. I mere eller mindre strømlæ er finkornet materiale aflejret som vadeflader og strandenge på sydsiden af strandvoldene. Endelig er nordkysten og de vestlige dele af strandvoldene præget af flyvesand.

På grund af tidligere flintegravning (jf. afsnit 4) nord og syd for Ulvshale skov, ses de mest uforstyrrede strandvolde i dag som et bølget relief inde i skoven. Fredningen af det meste af skoven i 1929 havde bl.a. til formål at forhindre yderligere flintegravning. Mange steder står træerne i skoven direkte på volde af kugleflint. I øst-vestgående lavninger er der ellesumpe, og i den vestlige del af skoven er jordbunden præget af flyvesand.

Bundvegetationen i Ulvshale Skov vidner de fleste steder om ret næringsfattige forhold, og stedvis er den morbundspræget med blåbær, bølget bunke mv., hvilket står i kontrast til en mere artsrig vedplantevegetation med arter, der normalt fordrer relativt gode næringsforhold. Denne kontrast skyldes formentlig, at træerne, når de først er vokset gennem flintelagene, kan nå ned til et mere mineralholdigt bundlag. Træerne bliver dog sjældent mere end 20-25 m høje, som et resultat af den næringsfattige jordbund.

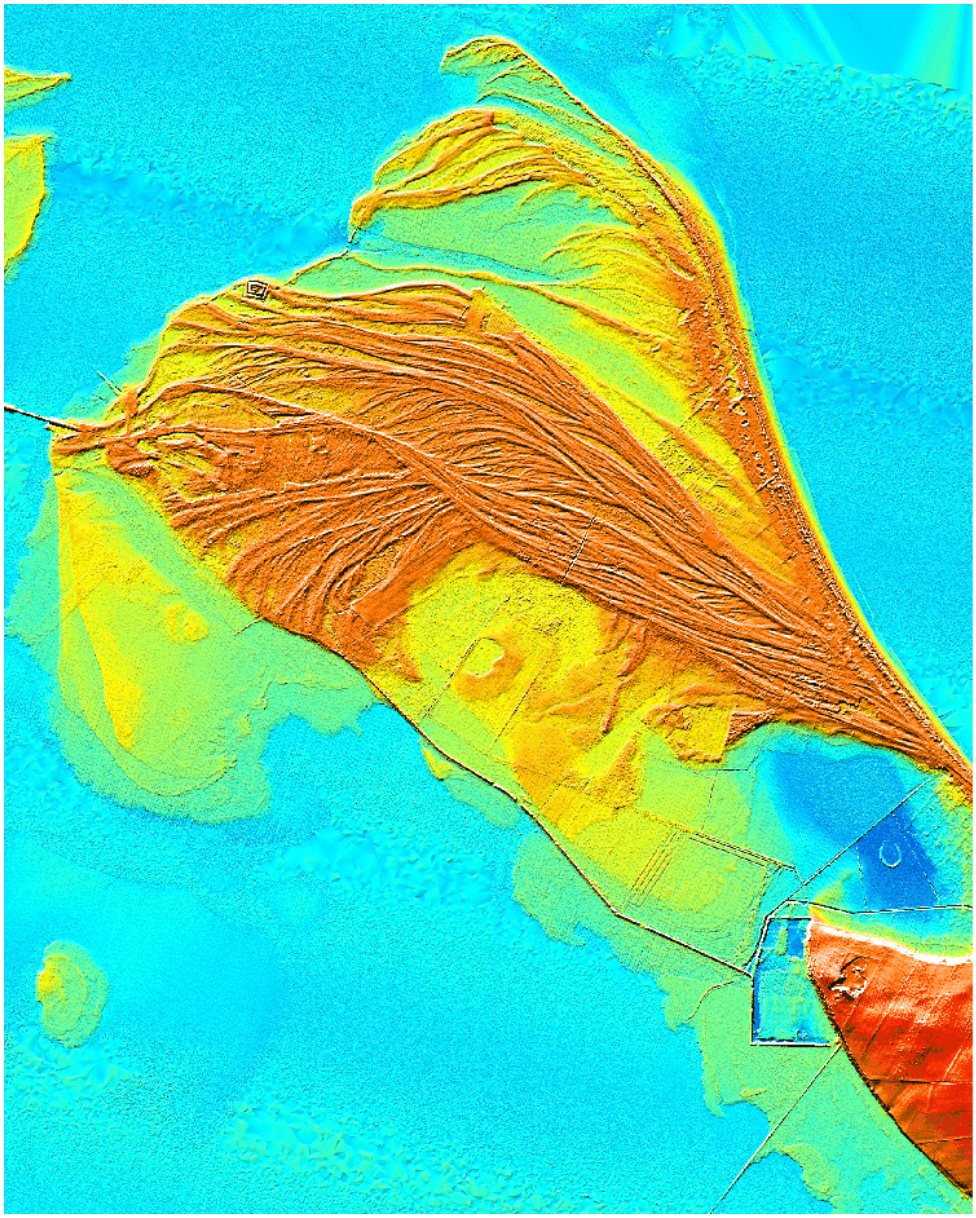

Kort 4 Digital højdemodel af Ulvshale. Opmålt af COWI © ved laserscanning med terrænhøjder i farver fra blåt i kote -1 m, lyseblåt i kote 0 m, gult i kote 1 m og orange i kote 2m. Det fremgår tydeligt, at Ulvshaleskoven og Nordkysten ligger højere end omgivelserne, på hhv. de af strømmen dannede kugleflintsstrandvolde og de af vinden opbyggede sandklitter. Det inddæmmede område ved Vedelen ligger lavere end det omgivende hav!.

2.2 Arealernes hydrologi

Ulvshale Skov har i store træk naturlige hydrologiske forhold. Der er enkelte gamle afvandingsgrøfter fra nogle af de største ellesumpe i skoven, men disse grøfter er i 00'erne blevet lukket som led i den hidtidige forvaltning af skoven som urørt skov.

Mellem skoven og de nordlige enge er der gamle flintegrave, der nu fremstår som søer. På de nordlige enge er der gravede grøfter/langstrakte vandhuller mellem engene og klitterne.

Sydengene fremstår med nogen grøftning, og i 1990 blev Gåsesøen etableret, som led i et naturgenopretningsprojekt.

Engene afvandes ved pumpning af Ulvshalebækken i kanten af Naturnationalparkens sydøstligste hjørne, som engene afvander til. Der vil være mulighed for at vådgøre en mindre del af engene.

2.3 Sammenhæng i landskabet

Ulvshale-halvøen ligger i det nordvestlige hjørne af Møn, og i forlængelse heraf, adskilt af Ulvshale Løb, ligger øen Nyord. Som beskrevet er Ulvshale opbygget af strandvolde bestående af rullestensflint, som havet har ført hertil fra Møns Klint. Nyord består derimod mod vest af en morænebakke med dyrkede arealer og mod syd og øst af lavtliggende, marine forlandsdannelser. Ulvshale er med sin kystnærhed, jordbund og driftshistorie et meget varieret området og rummer 24 habitatnaturtyper. Ulvshale spiller sammen med Nyord en vigtig rolle for trækfuglenes flyveruter generelt og især for strandengsfugle. Det skyldes især placeringen på den baltiske trækrute. For den terrestriske natur generelt og skovnaturen især kan Ulvshale i nogen grad betragtes som en isoleret ø.

3. Natur

3.1 Skoven

Ulvshale Skov var åbent græsningsland med spredte gamle ege indtil midten af 1800-tallet. Herefter blev skoven forynget i etaper, men dyrene blev først endegyldigt udelukket fra skoven så sent som i 1910. Det gamle græsningspræg er fortsat meget tydeligt i den vestlige del af skoven, hvor græsningen er genoptaget på ca. 30 ha.

Den forstlige udnyttelse af skoven har været meget ekstensiv og ophørte stort set med fredningen i 1929; og fuldstændig efter statens overtagelse af skoven i 1987. Fredningen i 1929 lagde stor vægt på bevaring af den naturlige artsrige lysåbne skov og medførte de facto urørt skov ved at kræve "*at Udvisningen af Træer til Hugst kun kan foretages af det forstlige Tilsyn med mest mulig hensyntagen til de gamle Træer og uden Hensyn til øjeblikkelig Vinding*". Fredningens formål i relation til skoven lå meget tæt op ad nutidens tilgang til urørt skov, bortset fra at græsning blev forbudt. Den daværende skovs karakter var skabt af århundreders græsning, og den har gradvis ændret sig til en mørkere, tæt skov siden fredningen, hvilket ikke var tilsigtet dengang. For bedre at kunne opnå datidens og nutidens formål blev fredningen moderniseret i 2016, bl.a. således at græsning ikke længere er forbudt i skoven, og det nu er muligt at fælde skyggedannende træer (se afsnit 6.2 Fredninger og vildtreservater).

Mange af de små private lodder, som staten gradvis har overtaget, har på grund af den gamle fredning fra 1929 været urørt i lang tid, hvilket har medført en tæt skyggefuld skov. Nogle steder er der meget dødt ved i skoven, måske op mod 100 m^3 pr. ha, men der er også områder, hvor mængden af dødt ved er begrænset. Det døde ved er en af årsagerne til det meget varierede dyreliv i skoven med f.eks. flere hundrede registrerede billearter. Der er et rigt svampeliv, et rigt fugleliv og generelt stor biodiversitet i skoven. Der er sket en udvikling mod betydeligt mere bøg i skoven, hvilket udfordrer skovens lyselskende træer, dyr og planter.

Ulvshale Skov er en blandet løvskov med stor artsvariation. Foruden den dominerende træart i skoven, stilkeg, findes også bøg, ask, avnbøg, vinter-eg, spidsløn, elm, hassel, navr, røn, rød-el, bævreasp, birk og enkelte ær. Desuden findes en af landets største og sundeste bestand af småbladet lind og den sjældne træart tarmvrid-røn, der kun findes ganske få steder i Danmark. Småbladet lind var en af de dominerende træarter i Danmark i stenalderen, men træarten er siden næsten forsvundet i Danmark bortset fra få ganske små bestande. Derudover er der frodige forekomster af de danske lianer vedbend og alm. gedeblad, som giver skoven et præg af urskov.

Bundvegetationen i skoven er meget forskelligartet. I egekrattet mod vest er bunden dækket af morbundsvegetation som blåbær, bølget bunke, stor fladstjerne og ørnebregne. På mere frodig bund, f.eks. på kanten af lavningerne, finder man bl.a. hvid anemone, enblomstret flitteraks, skovviol og nogle steder den kalkyndende kantet konval. Vegetationen har stedvis skovsteppepræg, men flere af de sjældne arter med sydøstlig udbredelse er tilsyneladende forsvundet efter at skoven er blevet mere tæt. Tarmvridrøn er en af de helt karakteristiske arter for skoven med nogle få hundrede individer. En anden speciel art på stedet er halvgræsarten hvas avneknippe, der findes i en lille mose i vestenden af skoven.

De dybeste lavninger mellem skovens stenstrandvolde er i eller under grundvandsniveau, og her er der flere steder udviklet ellesump. Lavningerne er typisk kun temporært vanddækkede, hvilket betinger tilstedeværelsen af en særlig fauna med bl.a. forårsfereje.

Tabel 1: Arealmæssige fordeling af træarter og lysåbne arealer

Areal i hektar	Birk	Eg	Pil	Rødel	Andet løv	Skovfyr	Krat	§3 natur	Andre lysåbne arealer	Hus, vej, og faciliteter	Total
Naturnationalpark Ulvshale Skov	11	58	1,4	1,2	0,6	5,2	3,3	217	6,4	1,2	305,3

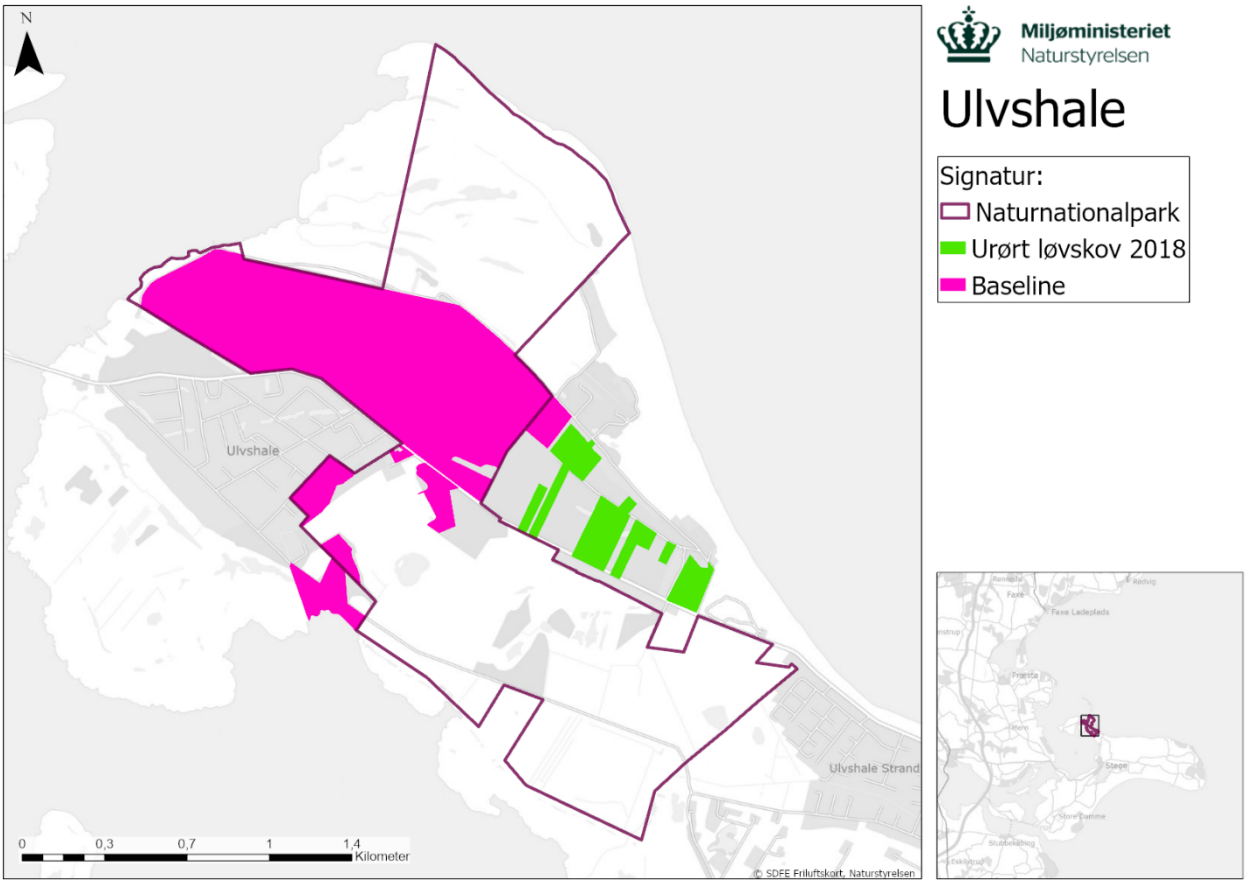

Kort 5. Urørt skov (Urørt skov, der blev udpeget med Naturskovsstrategien fra 1994 er på kortet markeret som baseline.). Kortet er under revision.

3.2 Beskyttet og registreret natur

3.2.1 Natura 2000-udpegninger

Naturnationalpark Ulvshale Skov er en del af Natura 2000-område N168 ”Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund”. Området udgør en del af habitatområde H147 og fuglebeskyttelsesområdet F89.

Natura 2000-områder er udpeget for at beskytte bestemte arter og/eller naturtyper, der er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene. Disse udgør områdets udpegningsgrundlag. Udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området Havet og kysten mellem Præstø Fjord og Grønsund ses nedenfor. Tabellen indeholder naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver at der er tale om en prioriteret naturtype:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 147		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Enårig strandengsvegetation (1310)
	Strandeng (1330)	Forklit (2110)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit (2130)
	Klithede* (2140)	Havtornklit (2160)
	Skovklit (2180)	Klitlavning (2190)
	Enebærklit* (2250)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Våd hede (4010)
	Tør hede (4030)	Enekrat (5130)
	Tørt kalksandsoverdrev* (6120)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Hængesæk (7140)
	Avneknippemose* (7210)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Vinteregeskov (9170)	Stilkege-krat (9190)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Skæv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
	Stor kærguldsmed (1042)	Stor vandsalamander (1166)
	Bredøret flagermus (1308)	Spættet sæl (1365)
	Mygblomst (1903)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 84		
Fugle:	knopsvane (T)	sangsvane (T)
	troldand (T)	lille skallesluger (T)
	toppet skallesluger (T)	stor skallesluger (T)
	havørn (TY)	blishøne (T)
	fjordterne (Y)	havterne (Y)

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 89		
Fugle:	skarv (TY)	knopsvane (T)
	pibesvane (T)	sangsvane (T)
	grågås (T)	bramgås (T)
	pibeand (T)	spidsand (T)
	skeand (T)	troldand (T)
	hvinand (T)	lille skallesluger (T)
	toppet skallesluger (T)	stor skallesluger (T)
	havørn (TY)	rørhøg (Y)
	vandrefalk (T)	plettet rørvagtel (Y)
	blishøne (T)	klyde (Y)
	hjejle (T)	brushane (Y)
	splitterne (Y)	fjordterne (Y)
	havterne (Y)	dværgterne (Y)

Hovedparten af Ulvshale Skov er kortlagt som Natura 2000 skovhabitatnatur. Den mest udbredte skovnaturtype er egeblandskov (9160), som findes i den centrale og østlige del af skoven, stedvis i mosaik

med vinteregeskov (9170). Elle- og askeskov (91E0) er kortlagt i nogle af de våde lavninger mellem stenstrandvoldene, samt et enkelt mindre stykke bøg på mor (9110) ud mod Ulvshalevej. Endelig er stilkegekrat (9190) udbredt i den sandede vestlige del af skoven.

Vestenden af Ulvshale Skov har som nævnt været afgræsset i længere tid end den øvrige skov. Dette område er stedvis præget af flyvesand, og der er en gradvis overgang fra skoven til den helt åbne strandeng ud mod kysten. Overgangsområdet er kortlagt som en mosaik af forskellige klitnaturtyper som enebærklit, klithede, grå/grøn klit og klitlavning.

Mellem strandvoldene er der flader med strandengsnatur. Der, hvor saltpræget skyldes lejlighedsvis vinteroversvømmelse, kan der være mosaik med ferske naturtyper, fx rigkær. Denne kalkprægede naturtype findes i øvrigt som langstrakte forekomster på begge sider af Ulvshale Skov.

Syd for Ulvshale Skov er der opbygget et morlag på de gamle strandvolde med enekrat, tør hede, surt overdrev og tidvis våd eng i mosaik. Desuden er der små forekomster af de regionalt sjældne naturtyper tørvelavning og søbred med småurter.

I området er kortlagt 10 små søer med naturtypen søbred med småurter, fem næringsrige søer, samt to laguner.

Generelt viser Natura 2000-planen, at den lysåbne natur på Ulvshale er i god-høj naturtilstand. Hvor der er forekomster i moderat naturtilstand, hænger dette i næsten alle tilfælde sammen med niveauet af artstilstanden. At indholdet af karakteristiske arter i en bestemt forekomst er beskedent kan skyldes, at der er tale om natur under udvikling, at de fysiske kår som fx jordbundsforhold ikke er helt optimale for naturtypen eller at der er langt til tilsvarende natur med relevante arter. Skovhabitatnaturtyperne er ikke tilstandsvurderede. Natura 2000-planen afspejler ikke helt den største forvaltningsmæssige udfordring på flere af de lysåbne arealer på Ulvshale, nemlig vedvarende genvækst af vortebirk. Naturstyrelsen har i en årrække afprøvet forskellige indsatser mod genvæksten, herunder forskellige arter og racer af græsningsdyr, men er endnu ikke i en situation, hvor periodisk maskinel rydning kan undgås. Problemet hænger antagelig delvis sammen med luftbåren nettotilførsel af næringsstoffer i den meget næringsfattige natur.

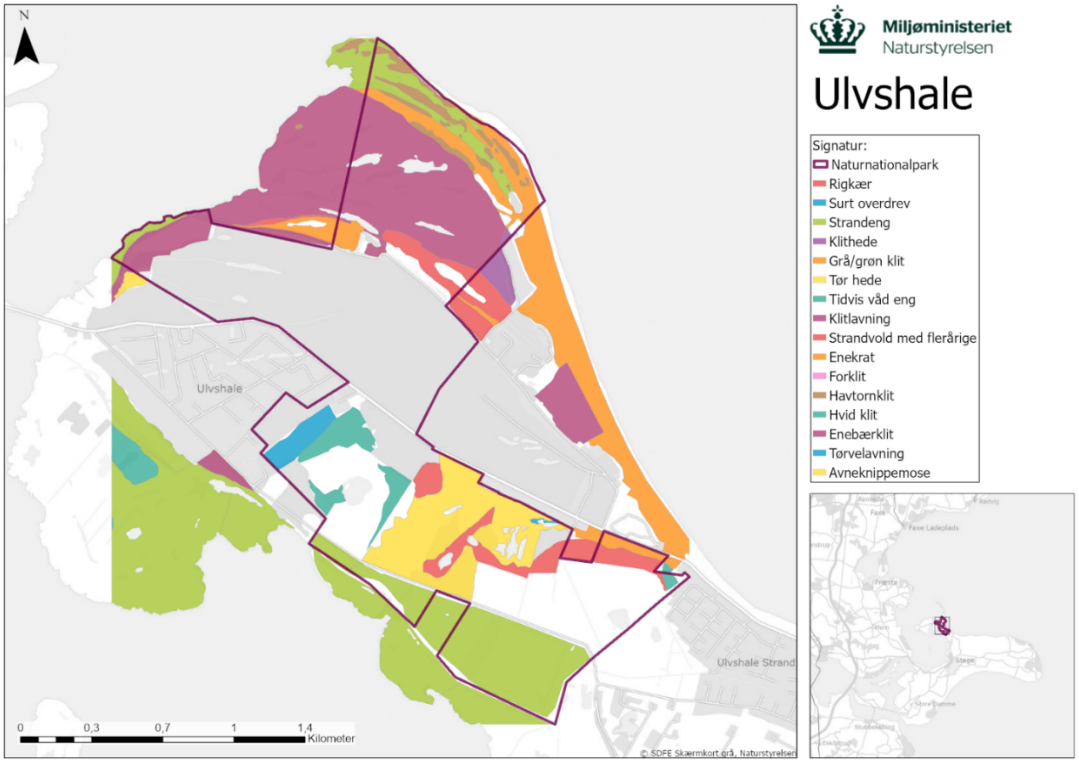

Kort 6. Udbredelsen af Natura 2000 lysåbne naturtyper.

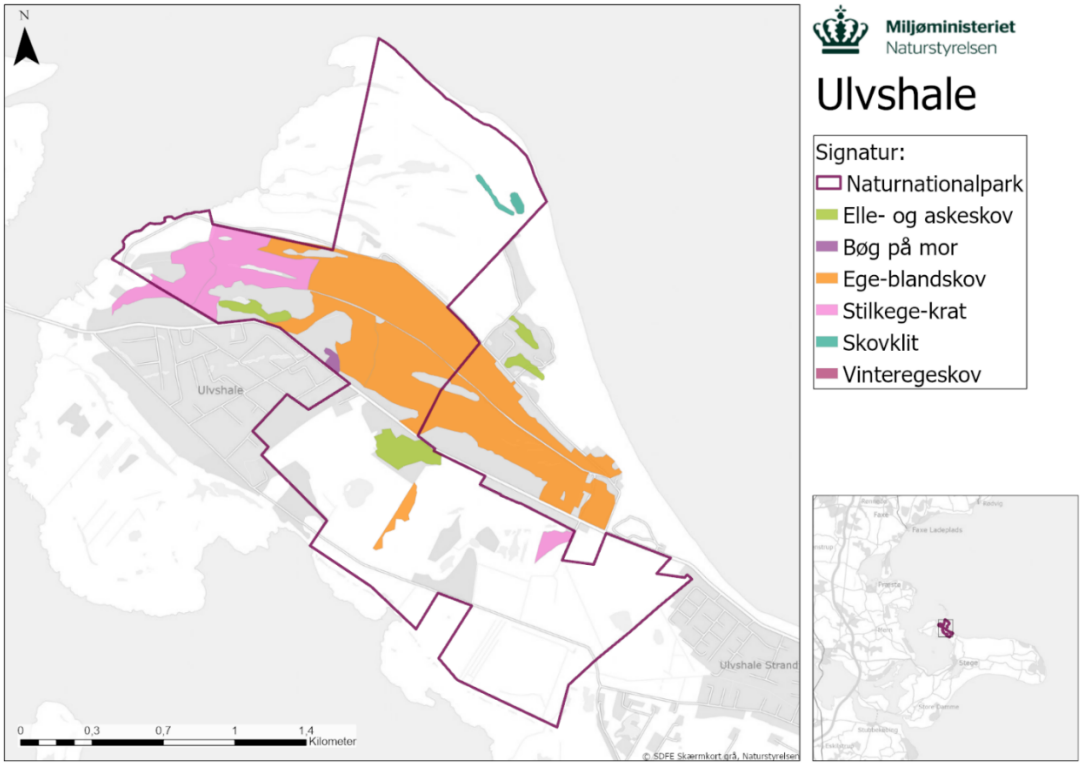

Kort 4. Udbredelsen af Natura 2000 skovnaturtyper.

3.2.2 §25 – naturmæssigt særlig værdifuld skov

Inden for arealet er der kortlagt anden naturmæssigt særlig værdifuld skov (§ 25 skov). Det drejer sig om gamle stormfaldsarealer, der præges af blandet opvækst med birk, røn, bævreasp o.a. og er kortlagt som ældre tilgroningsskov, skovfyrdomineret skov med stor strukturel variation og sump- og vådbundsskov.

Tabel 2 Anden naturmæssigt særlig værdifuld skov (§ 25 skov)

§25 beskrivelse	Areal (ha)
Skovfyr	2,5
Blandskov og vådbundsskov	9,1
Hovedtotal	**12,4**

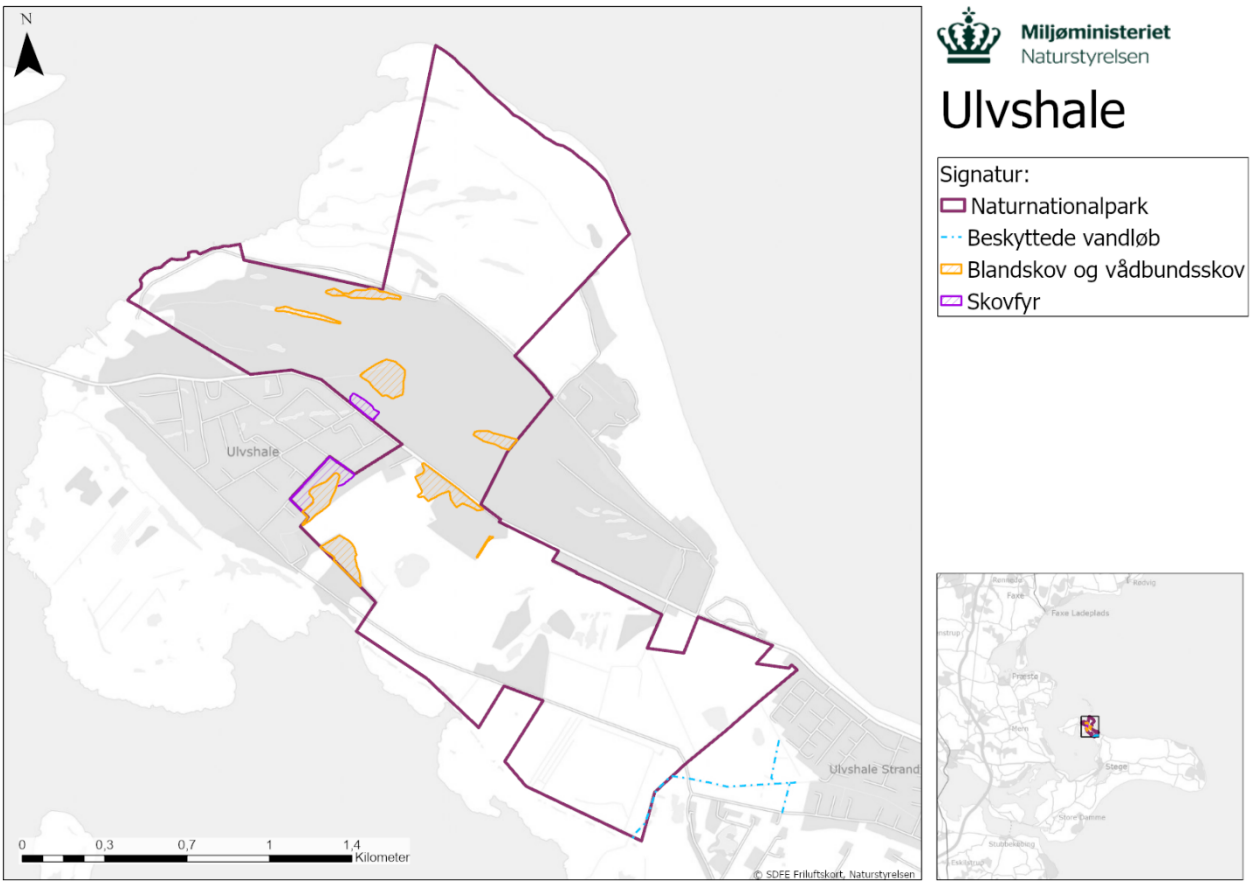

Kort 8. Forekomsten af §25 skov samt beskyttede vandløb

3.2.3 §3-områder

Naturnationalpark Ulvshale Skov rummer 224 ha lysåbne eller våde naturtyper, som er registreret i henhold til naturbeskyttelsesloven §3. Der er et stort overlap mellem de §3 beskyttede naturtyper og de tidligere nævnte habitatnaturtyper. De lysåbne naturtyper domineres af fersk eng, efterfulgt af strandeng, hede, og overdrev. Af våde naturtyper ligeledes registreret i henhold til naturbeskyttelseslovens §3, er ellemoserne i Ulvshale Skov, et større moseområde syd for Ulvshalevej, Gåsesøen samt ca. 10 små søer, hvor flere af disse er dannet i gamle flintegrave.

Tabel 3. Fordeling af de lysåbne naturtyper.

Antal i hektar	Eng	Hede	Mose	Overdrev	Strandeng	Sø
Ulvshale skov	55	12	8	15	8	2

Som et led i LIFE-BaltCoast projektet i 2009 blev Gåsesøen udvidet og dens banker fladet ud for at tilgodese andefugle og vadefugle. Projektet har gavnet disse arter, og de fleste arter af svømmeænder yngler nu i søen.

Søerne i de gamle flintegrave er levested for flere sjældne dyrearter, som endnu er ufuldstændigt undersøgt. Kendte forekomster er fx stor kærguldsmed, som er på habitatområdets udpegningsgrundlag, men også lægeigle og flere arter af vandbiller, der senest er rødlistevurderet i 1997. Det vil være meget relevant, at få vandhullernes dyreliv udredt nærmere.

Den primære trussel for de lysåbne og våde naturtyper er tilgroning med konkurrencestærke urter, græsser og vedplanter.

Tilgroningen af lysåbne arealer imødegås med græsning, samt rydning af birk og rød-el opvækst.

På Ulvshale Hede er der i 2015 lavet førstegangsrydning af vedopvækst af primært birk, men området er igen under tilgroning. Frøspredende træer fældes løbende, men enkelte klynger af ege-overstandere og mere eller mindre lukkede partier af enekrattet efterlades af hensyn til landskabelig/naturmæssig variation. Passager gennem enekrattet opretholdes ved rydning for at dyrene kan holde dem lysåbne og bruge dem til ly og læ.

Syd for Ulvshalevej har arealerne i mange år været opdelt i flere folde, som har været afgræsset af besætninger fra private forpagtere. Heden, som indgår i de sydlige folde, er bl.a. siden 1990 blevet afgræsset med får. Fåreafgræsningen og tilbagevendende rydning af vedplanteopvækst har dog vist sig ineffektiv ift. at reducere opvækst af vortebirk . Efterhånden er forvaltningen blevet ekstensiveret, og siden 2014 har helårsgræsning indgået i forpagtnings- og græsningsaftaler, men er først for alvor praktiseret siden 2018. I 2018 blev der af Naturstyrelsen udsat fire Exmoor ponyer. Disse er siden suppleret med yderligere fire, så der nu går otte Exmoor ponyer. Hestene græsser i samspil med i alt 28 stk. Galloway kvæg, som blev indkøbt af Naturstyrelsen i 2020. Helårsgræsningen suppleres med geder fra forår til efterår for at reducere vedplanteopvæksten især på heden.

Nord for Ulvshalevej har der, i de vestligste 5 ha, været græsning i skoven siden år 2000. I 2017 udvidedes denne græsning i skoven med yderligere ca. 25 ha, således at skoven hænger mere sammen med de lysåbne arealer nordøst for. Afgræsningen sker med Naturstyrelsens egne seks Exmoor ponyer, som har gået på arealet siden 2018. Hestene græsser sammen med privat dyreholders kvæg sommer og vinter.

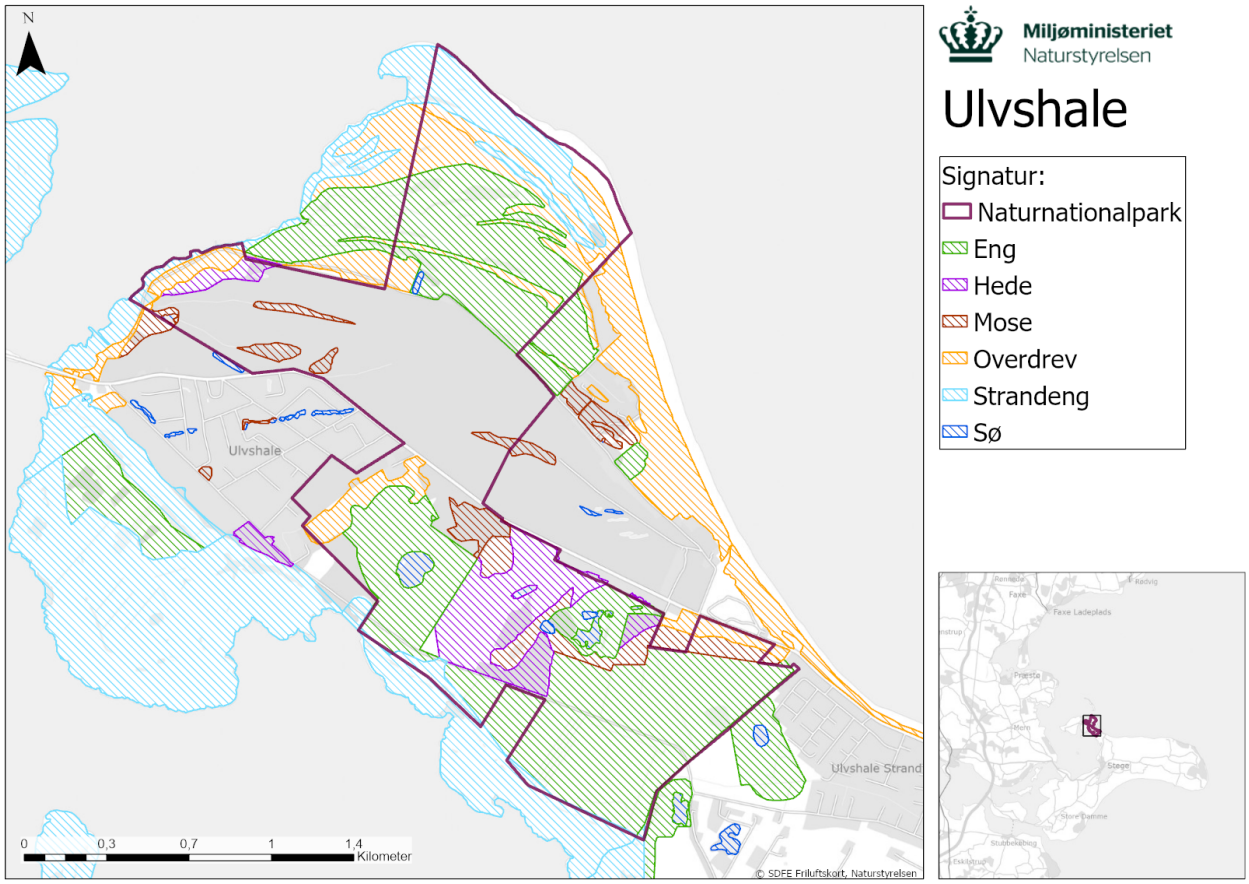

Kort 9. Udbredelsen af beskyttede naturtyper (§3-arealer).

3.3 Øvrige lysåbne arealer

De lysåbne arealer i Naturnationalparkområdet blev erhvervet af staten i begyndelsen 1990'erne og har gennemgået flere plejetiltag for at tilgodese yngle- og rastefugle, samt områdets særligt store landskabelige værdi.

3.4 Sammenhæng mellem naturelementerne

Ulvshale fremstår som et lysåbent landskab med store vådbundsarealer i form af store sammenhængende strandenge, enge, kær, moser og vandhuller, hede, klit og overdrev som gennemskæres af en urørt skov. Ulvshale har i århundreder været ét stort græsningslandskab. I dag udgør skoven en barriere for fx truede sommerfuglearter, som er tilknyttet den lysåbne natur på henholdsvis nord- og sydsiden af skoven. Samgræsning af arealerne på hver side af Ulvshalevej kan på sigt skabe spredningsmæssig forbindelse mellem levestederne.

Overgangene mellem naturtyper er ofte flydende – særligt i kraft af det flade landskab(hydrologi) og jordbunden. Skovens skarpe afgrænsning mod det lysåbne er, med genoptagning af græsning, flere steder blevet brudt, især langs Sandvejen i skovens nordlige kant. Den økologiske sammenhæng mellem skoven og den lysåbne natur er derigennem blevet styrket.

3.5 Truede og sjældne arter

Globalt truede arter

Der er ikke registreret nogen globalt truede arter inden for naturnationalparkområdet. Seks arter er dog vurderet som *Near Threatened* (NT) ifølge IUCN's rødliste; almindelig søpryd, lægeigle, bredøret flagermus, tørvemos-vokshat, strandskade og viben.

Arter på habitatdirektivets bilag II, IV eller V, samt fugle på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag

Stor vandsalamander og stor kærguldsmed, som begge er tilknyttet vandhuller og småsøer, findes i de små søer på heden syd for Ulvshalevej. Begge er på udpegningsgrundlaget for Natura-2000 området.

I de små søer på heden findes også springfrø, spidssnudet frø, grøn frø og den førnævnte lægeigle.

Plettet Rørvagtel er på udpegningsgrundlagt for området. Den er flere gange konstateret i Vedelområdet, men der er ikke konstateret ynglepar med sikkerhed måske pga. dens skjulte levevis i fugtig høj urtevegetation. Området Vedelen vurderes imidlertid, bortset fra trusler fra rovdyr som eksempelvis ræv, at være et meget velegnet ynglested for arten.

En række rastende andefugle er ligeledes på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet (F89). Det gælder grågås, pibeand, spidsand, skeand, troldand samt stor- og toppet skallesluger. Herudover findes gråstrubet lappedykker og de store strandenge på Fællesgræsningen giver gode fourageringsvilkår for såvel ynglende som rastende kysttilknyttede fugle.

Ni arter af flagermus er registreret inden for naturnationalparkens arealer. Det drejer sig om den tidligere nævnte bredøret flagermus, brunflagermus, dværgflagermus, frynseflagermus, skimmelflagermus, sydflagermus, troldflagermus, vandflagermus og den for området nye pipistrelflagermus.

Alle arter af tørvemosser og rensdyrlav er beskyttet mod indsamling i henhold til habitatdirektivets bilag V . På Ulvshale er der flere spredte forekomster af begge artsgrupper, også af sjældne arter.

Arter der er truet ifølge den danske rødliste 2019 og som ikke er nævnt i ovenstående kategorier

Naturnationalpark Ulvshale Skov rummer et rigt plante-, svampe- og dyreliv. Af sjældne planter kan nævnes den rødlistede orkide koralrod og førnævnte almindelig søpryd, der er knyttet til svingende vandstand på næringsfattig bund. Disse planter har status som truet på den danske rødliste.

Nylige studier har undersøgt forekomsten af svampe og biller, og afdækket en stor diversitet af arter, heriblandt, henholdsvis 21 og 6, rødlistede svampe og biller. Otte af disse arter er vurderet som enten truet eller kritisk truet, bl.a. svampen gråhvid stilkbovist, en rovbille (*Stenus tarsalis*) der ikke er fundet i landet siden 1870, samt klitguldbille, der har sit eneste kendte danske levested på Ulvshale. Foruden de rødlistede svampearter, blev der gjort flere nye svampefund for Møn og et enkelt nyt for Danmark.

En enkelt overdrevsmurerbi er registreret i området.

Der er fundet syv laver som er truet ifølge den danske rødliste, her i blandt den kritisk truede gammelskovs-porina.

De komplette artlister ses i bilag 1, tabel 1-2.

Specifikke indsatser rettet mod arter

Naturforvaltningen på Ulvshale har kun i meget begrænset omfang fokus på at tilgodese levestedskrav for enkelte arter. Dog veteraniseres skoven målrettet for at skabe mere lys omkring forekomster af tarmvridrøn og der er foretaget spotpleje for koralrod og sumphullæbe på Mågenakken.

4. Kulturmiljø

Der findes flere vigtige kulturspor inden for Naturnationalparkens område. Dog er det kun Skansen på nordkysten, og en forsvarsvold anlagt i forbindelse hermed, som er fredet. Skansen er etableret i 1808 ifm. Englandskrigen, og forsvarsvolden anlagt for bedre at kunne forsvare skansens landside i tilfælde af fjendtlig landgang. Skansen kom dog aldrig i kamp, men historien fortæller, at en lille kanonrobåd fra Skansen, en såkaldt barkasse, i 1812 overmandede en tilsvarende engelsk båd.

I det ensomt beliggende Vogterhus yderst på Ulvshale boede hyrden, der holdt opsyn med Udbybøndernes kvæg på Fællesgræsningen nord for skoven. Senere fungerede huset i en årrække som sommerbolig for den nu afdøde tyske forfatter og nobelpristager Günter Grass (1927-2015). Tæt ved Vogterhuset findes et mere end 200 år gammelt tangdige. Diget består af vandrette lag af ålegræs, som holdes på plads af dæklag af sand og sten.

Ulvshaleskoven udgør i sig selv en landskabelig kulturarv med tydelige tegn på de gamle driftsformer som skovgræsning og stævnede gamle ege. Midt i skoven omkranset af syv store egetræer er Festpladsen, der tidligere har været anvendt som mødested af øens beboere.

Gennem en stor del af 1900-tallet har der været industriel afgravning af flintestensstrandvolde forskellige steder på Ulvshale. Kugleflint blev tidligere brugt ved bl.a. cementproduktion, i fremstillingen af porcelæn og som vejmateriale. Dele af stenværket eksisterer stadig. Flintegravene er i dag værdifulde levesteder for vandinsekter.

Ulvshale er opbygget af kugleflint, dvs. afrundede flinteknolde. Kugleflinten har været udnyttet som råstof helt frem til 1974 (Foto: Erik Thorsen)

Sidst i 1800-tallet blev dele af Ulvshaleskoven opkøbt af nobelprismodtager, højskoleforstander og landstingsmand for Venstre, Frede Bojsen (1841-1926). Hans mål var at forbedre skovplejen, og i 1894 fik han et offentligt udkigstårn i skoven. Det var 15 meter højt, og fra toppen kunne man se til Sjælland og Stege. Tårnets fundament er stadig synligt i skovbunden. I 1890 købte Bojsen også områdets eneste gård, Ulvshalegård, som i dag er naturcenter.

De ældste sommerhuse på Sandvejen er opført af borgere fra Stege i årene efter 1. verdenskrig. I 1930 kom der også et badehotel, som trak gæster til helt fra København. I dag er Ulvshale et rekreativt område med gode muligheder for at vandre og cykle. Stranden ved Ulvshales nordøstkyst er en af Danmarks fineste badestrande.

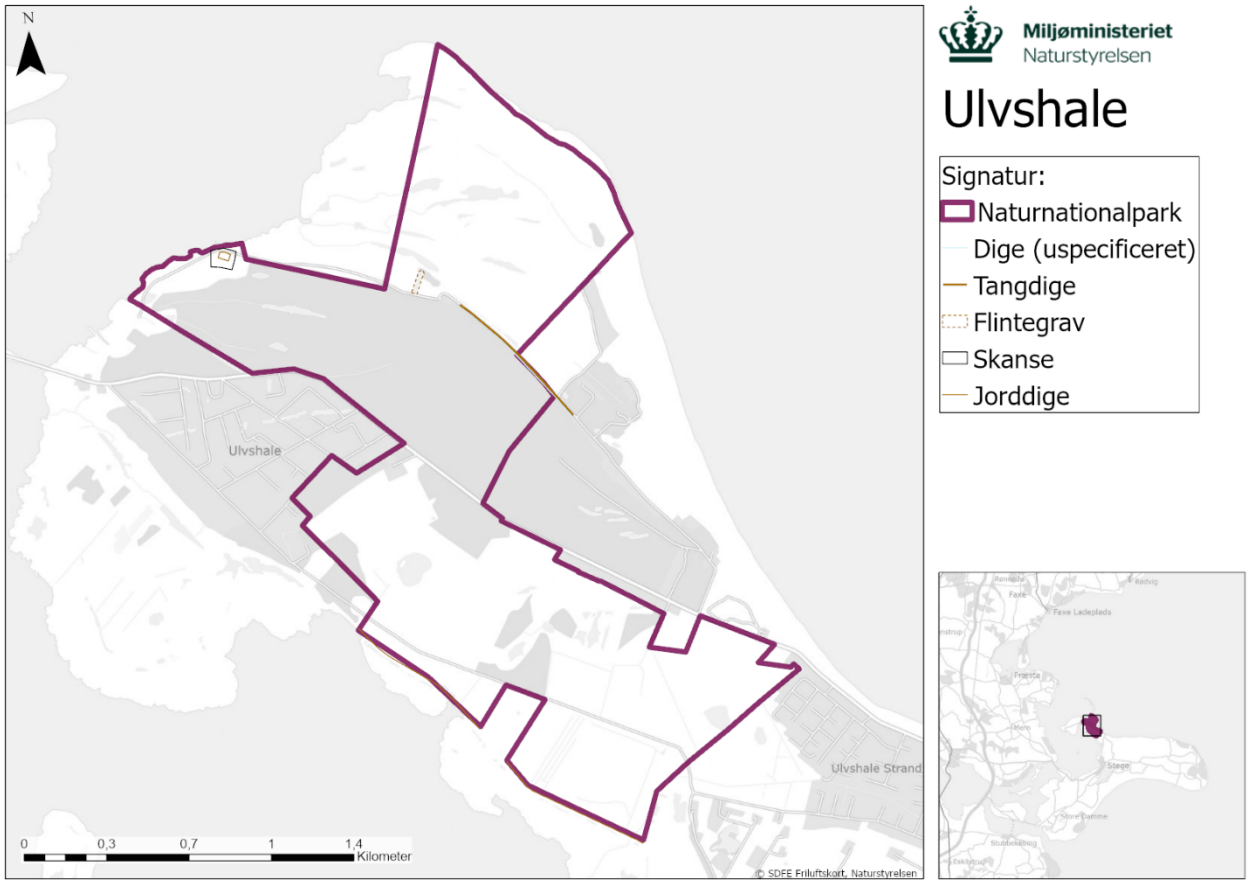

Kort 10. Beskyttede kulturhistoriske spor.

5. Friluftsliv

Friluftslivet i området kan karakteriseres som den stille naturoplevelse. Den almindelige stille skovgæst er den største gruppe af brugere i skoven. Den tæller en bred vifte af lokale og sommerhusejere såvel som turister. Det er hundeluftere, svampeplukkere i sæsonen, sankere (f.eks. blåbær, havtorn), fuglekiggere og folk, der går en tur.

Den over 100 km lange afmærkede vandrerute Camønoen går gennem Ulvshale Skov. Desuden har Naturstyrelsen fem afmærkede ruter af forskellig længde, som udgår fra Ulvshale Naturcenter og to P-pladser umiddelbart uden for naturnationalparken. Derudover findes der mange stier, da skoven er nabo til et sommerhusområde.

Ulvshale Naturcenter er ofte udgangspunkt for vandreturer i området.

Cykelruten Panoramaruten "På opdagelse med familien" er en afstikker fra de to nationale cykelruter nr. 9 Helsingør-Gedser (del af København-Berlin cykelruten) og nr. 8 Østersøruten, går igennem både Ulvshale Skov og de lysåbne områder syd for Ulvshalevej. Ruten går fra Stege til Nyord, idet ruten følger Ulvshalevej ud og grusvejen Telefonstien hjem. Der er ingen afmærkede rideruter.

Ulvshale Naturcenter, ejet af Naturstyrelsen, er et naturligt udgangspunkt for besøg på Ulvshale. Her er et åbent madpakkehus med plancheudstilling, der fortæller om naturen og områdets historie. Der er et handicapvenligt toilet, vand og en udendørs picnicplads med bålsted. På naturcenteret er der desuden et aflåst rum, Kostalden, som kan bookes til aktiviteter og ophold.

Der er et enkelt lavt fugleskjul, hvor der er adgang fra en trægangbro. Gangbroen er handicapvenlig.

Der er to mindre P-pladser inden for parken. En ved Ulvshale Naturcenter og en handicapvenlig P-plads ved indgangen til fugleskjulet. Desuden er der to mindre P-pladser umiddelbart uden for naturnationalparken. Der er en bålplads ved Ulvshale Naturcenter samt borde/bænkesæt ved festpladsen midt i selve skoven. Spredt rundt langs veje og stier er der enkelte såkaldte ”tænkebænke” med indgravering af et vers.

Naturstyrelsen har ingen partnerskabsaftaler eller driftsaftaler i området. Dog er der en skovhjælperaftale med Vordingborg Kommune på den nærliggende ø Nyord. Skovhjælperne deltager sporadisk i driften på Ulvshale. Fx slår de græs ved naturcenteret om sommeren. Naturstyrelsen forestår ellers selv driften.

Vordingborg Kommunes naturvejledere foretager en del naturvejledning med udgangspunkt i Ulvshale Skov og Kostalden. Naturstyrelsens lokale enhed har en partnerskabsaftale med Vordingborg Kommune om Møn Biosfære. I denne aftale er der bl.a. beskrevet retningslinjer, der håndterer kommunens naturvejledning.

Det meste af færdslen formodes at foregå på stier. Der foregår endvidere naturvejledningsaktiviteter og orienteringsløb ligesom Vordingborg Kommunes naturvejledere samt gruppe hjemmeskoleelever bruger området.

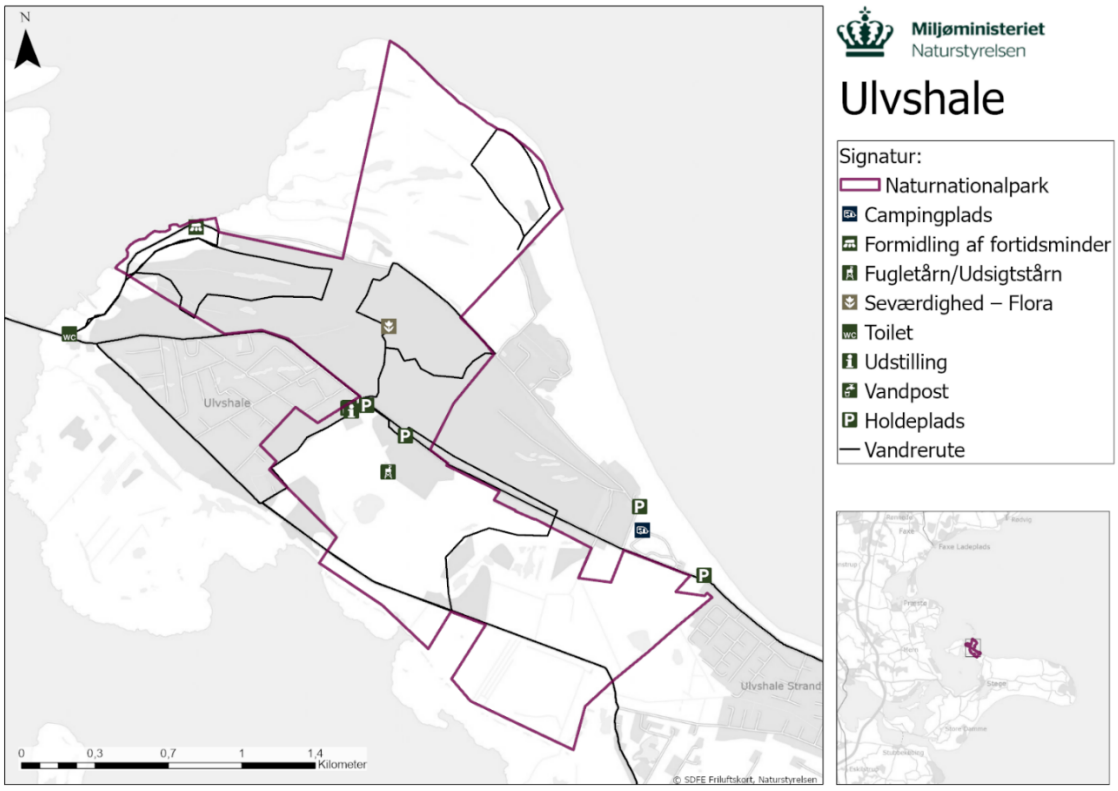

Kort 11. Friluftsfaciliteter og ruter i naturnationalparken.

Tabel 4. Godkendte rekreative aktiviteter i perioden 2012 til 2021.

Aktivitetstype	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	I alt
Dagorienteringsløb					1		1	1		4	7
Hundetræning											0
Motionsløb											0
MTB/cykling (konkurrence)											0
Natorienteringsløb											0
Ridning											0
Skovtur	1		1	1	3	2	5	16	21	18	50
Øvrige		2		2	2	3	15	10	16	39	89
I alt											

6. Øvrige plan- og beskyttelsesmæssige forhold

6.1 Regionale udviklingsplaner og kommuneplaner

Nedenfor oplistes de kommunale udpegninger og planer, der findes inden for naturnationalparken jf. Vordingborg Kommuneplan 2018. Fælles for udpegningerne er, at de gælder hele naturnationalparkens areal.

Arealet er udlagt til; *områder med stort naturindhold, Natura 2000 områder* og *naturområder med særlige beskyttelsesinteresser og områder med landskabelig værdi.*

Skovrejsning er uønsket for hele området.

Naturnationalparken er ifølge Grønt Danmarkskort udlagt med *særlige naturbeskyttelsesinteresser.*

Området er ligeledes udpeget som et kulturmiljø, der ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssig udvikling, og som et område med *lokale geologiske bevaringsværdier.*

6.2 Fredninger og vildtreservater

En stor del af Ulvshave Skov (se kort nedenfor) er omfattet af fredningen Ulvshale Skov. Formålet med fredningen er at;

- sikre Ulvshale Skov med en bestand af vildtvoksende danske løvtræer og ene i samspil med de omkringliggende lysåbne arealer

- bidrage til at styrke de naturgivne betingelser for udviklingen af biodiversitet, herunder til at opretholde og understøtte varierede levesteder, der muliggør tilstedeværelsen af mange truede og sjældne arter som fx tarmvridrøn

- fastholde de geologiske og landskabelige værdier
- i samspil med Natura 2000-planen for området sikre gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for henholdsvis habitatområde og fuglebeskyttelsesområde, herunder særligt de kortlagte klit- og skovnaturtyper
- sikre og udvikle områdets rekreative værdi. Se deklaration og kendelse her.

For at understøtte formålet med fredningen kan ekstensiv græsning i skoven ske under forudsætning af, at skovens karakter som gammel løvskov bevares. Fældning af enkeltstående nåletræer og skyggegivende træer til sikring af skovnaturtyper kan ske uden dispensation.

I den vestlige del af området skal plejen fremme naturtyperne stilk-egekrat og enebærklit, så der skabes en gradvis overgang mellem skoven og det lysåbne areal mod vest. Herudover skal det lysåbne areal langs kysten mod vest holdes fri for væsentlig træbevoksning i en udstrækning som på fredningstidspunktet ved fx græsning eller slæt og bevares som en mosaik af naturtyperne enebærklit, klithede, klitlavning og grå/grøn klit.

Endvidere er fællesgræsningen nord for skoven omfattet af fredningen Ulvshale (1974). Fredningen tilsigter, at arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, således at ejendommens karakter af strandeng og græsningsareal opretholdes.

Heden syd for Ulvshalevej er omfattet af fredningen Ulvshale (1946-47). Fredningen tilsigter at bevare den landskabelige skønhed med tør og fugtig hede, som strækker sig over de synlige strandvolde.

Se deklaration og kendelse her.

Foruden ovennævnte fredninger er det væsentligt at nævne, at Naturstyrelsen ejer matriklerne 335 og 336, som ligger i naturlig forlængelse af den kommende Naturnationalpark. I 1946 blev den oprindelige fredning af skoven fra 1929 udvidet til bl.a. også at omfatte de førnævnte matrikler. Disse matrikler er ikke medtaget i den reviderede fredning fra 2016 og er således stadig omfattet af den oprindelige fredning, hvor græssende dyr forbydes i skoven.

Vildtreservatet Ulvshale-Nyords grænse følger Telefonstien. Naturnationalpark Ulvshale Skovs arealer som ligger syd for Telefonstien er således beliggende inden for vildtreservatet.
Efter at Ulvshale-Nyord blev omfattet af reservatordningen, har området udviklet sig til et af de rasteområder for fugle i Danmark, som tiltrækker flest arter

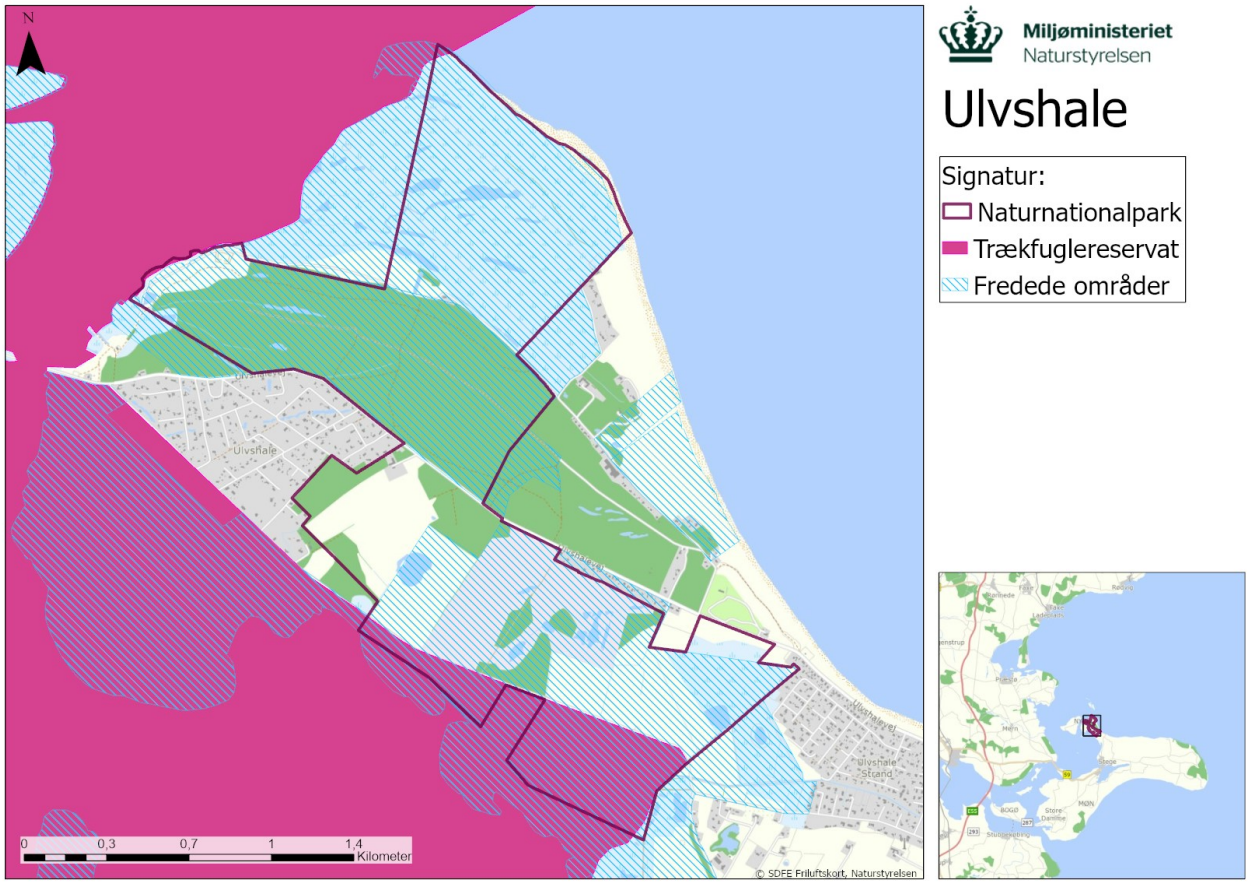

Kort 12. Fredninger og vildtreservater

6.3 Drikkevandsinteresser

Der er ingen vandforsyningsmæssige interesser i området. Sommerhusområderne på Ulvshale forsynes af Ulvshale Vandværk, der har deres kildeplads umiddelbart nord for Hegnede Skov nogle km fra parken. Det meste af Naturnationalpark Ulvshale Skov er karakteriseret som område med drikkevandsinteresse, men der er ingen områder med indvindingsoplande eller boringsnære områder.

6.4 Råstofplaner

Der er ingen grave- eller interesseområder inden for naturnationalparken (Region Sjællands gældende råstofplan). De fleste af områdets mange fredninger har bestemmelser mod råstofgravning. Flintegravningen ophørte så sent som i 1974.

6.5 Naturskovsstrategien

I 1994 blev der, jf. Naturskovstrategien, inden for naturnationalparkområdet udlagt ca. 88 ha urørt skov ca. 17 ha græsningsskov, som dog overlapper næsten fuldstændigt. I 2018 udlagdes dertil ca. 4 ha inden for naturnationalparkområdet. Både de tidligere udpegninger af græsningsskov og urørt skov er domineret af lysåben blandingsskov med mange danske løvtræarter. Der er udarbejdet forvaltningsplan for urørt skov i 2021.

6.6 Andre udpegninger eller planer

Vandområdeplan for Vandområdedistrikt 2, Sjælland, og dækker planperioden 2015 –2021. Den indeholder oplysninger om påvirkningerne af vandområderne, beskrivelse af overvågningen af vandområderne, vurderinger af tilstanden i vandområderne, de miljømål, der gælder for det enkelte område, samt et resumé af de indsatser, der gennemføres med henblik på at opfylde de fastlagte mål.

7. Bilag

I de følgende artstabeller er data er knyttet til et PhD studie fra 2018 som anvender data fra 1991-2015 og er er baseret på Rødliste 2010 og global rødliste 2016. Bemærk at listerne derfor kan indeholde arter, der ikke længere vurderes som truet ift. Rødliste 2019, og at der omvendt kan mangle arter, der har ændret status til truet jf. Rødliste 2019, samt arter der først er registreret efter 2015 i områderne*.

Tabel 1. Liste med områdets* arter på habitatdirektivets bilag 2, 4 eller 5, samt fugle på fuglebeskyttelses-direktivets bilag 1

Artens navn	artsgruppe	Økologiske behov	Antal statsskove med arten
Almindelig hvidmos	Mos	Uforstyrret morbund	42
Almindelig tørvemos	Mos	Våd mose	60
Blød tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	1
Brodspids-tørvemos	Mos	Våd mose	49
Brunflagermus	Pattedyr	Insektrig skov-lysåben mix, huler	54
Butsnudet frø	Padder	Lavt klart ynglevand fri for fisk	187
Dværgflagermus	Pattedyr	Insektrig skov-lysåben mix, huler	39
Dværgrørvagtel	Fugle	Varieret rørsump og mose	1
Dværgterne	Fugle	Beskyttet redeplads på strand	23
Engsnarre	Fugle	Lysåbent græs-urteland	45
Fedtet tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	28
Frynset tørvemos	Mos	Våd mose	51
Grøn frø	Padder	Ret rene vandhuller og småsøer.	120
Grønbroget tudse	Padder	Lavt, klart vand uden planter og fisk	21
Gulhvid rensdyrlav	Lav	Lysåbent, næringsfattigt	20
Hede-rensdyrlav	Lav	Ren fugtig luft.	65
Hvepsevåge	Fugle	Skov i mix med lysninger	94
Kohorns-tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	21
Lille fluesnapper	Fugle	Gammel løvskov	35
Lille rørvagtel	Fugle	Varieret rørsump og mose	1
Lægeigle	Ledorme	Renvandede vandhuller	7
Natravn	Fugle	Insektrig tør lysning m. spredte træer	87
Pjusket tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	24
Plettet rørvagtel	Fugle	Varieret åben sump og starmose	34
Rensdyrlav, ubestemt art	Lav	(tom)	(tom)
Rød tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	24
Rødbrun tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	23
Rødrygget tornskade	Fugle	Insektrig lysning m. kvas / buske	201
Rørdrum	Fugle	Varieret rørsump og mose	67

Artens navn	artsgruppe	Økologiske behov	Antal statsskove med arten
Rørhøg	Fugle	Varieret rørsump og mose	91
Skovmår	Pattedyr	Roligt ynglested, fx hult træ	60
Spidssnudet frø	Padder	Lavt klart ynglevand fri for fisk	179
Spinkel rensdyrlav	Lav	Lysåbent, næringsfattigt.	36
Spraglet tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	24
Springfrø	Padder	Rent klart ynglevand fri for fisk	26
Stor kærguldsmed	Guldsmed	Rent vand i småsø / vandhul	22
Stor vandsalamander	Padder	Rent klart ynglevand fri for fisk	142
Stump tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	20
Trane	Fugle	Mose, sumpskov, fred og ro.	72
Tæt tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	8
Udspærret tørvemos	Mos	Våd mose	48
Vandrefalk	Fugle	Beskyttet redeplads i stor højde	15
Vinbjergsnegl	Snegl	Frodig halvfugtig vegetation	101

Tabel 2. Liste med områdets* dansk truede arter, som ikke også er globalt eller EU-truede. Bemærk at listen er baseret på Rødliste 2010.

Artens navn	Artsgruppe	Økologiske behov	Antal statsskove med arten
Almindelig slørkantlav	Lav	Ren fugtig luft	24
Argusblåfugl	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt, lyng	75
Blegpandet lavspinder	Andre sommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt	4
Brungrøn bægerlav	Lav	Ren fugtig luft.	3
Elme-ugle	Andre sommerfugle	Lysåben, næringsfattig + elmetræ	8
Finskællet skælhat	Svampe	Gl træer med dødt ved	10
Fyrre-ildporesvamp	Svampe	Gl nåleskov med dødt ved	7
Glinsende kernelav	Lav	Ren fugtig luft.	24
Grøngul pastelporesvamp	Svampe	Dødt ved i løvskov	5
Grå dugskivelav	Lav	Ren fugtig luft.	17
Grå troldhat	Svampe	Skovbryn, klitter.	1
Gulirisk	Fugle	Varme, mix af træer, buskads, lysning	19
Hare	Pattedyr	Mix af div biotoper nær hinanden	321
Karmindompap	Fugle	Lysåbent med buske og småtræer.	51
Kejserkåbe	Dagsommerfugle	Blomsterrigt eng-skov-mix med violer	132
Kliddet bægerlav	Lav	Ren fugtig luft.	38

Artens navn	Artsgruppe	Økologiske behov	Antal statsskove med arten
Lyng-silke	Plant	Lysåbent, gerne afbrænding	10
Malurthætteugle	Andre sommerfugle	Ekstensivt varieret landbrug	1
Markperlemorsommerfugl	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt	72
Metalvinge	Køllesværmere	Lysåbent, næringsfattigt	96
Nøddekrige	Fugle	Fyr og hassel i nåledomineret skov	11
Nåleprikket bogstavlav	Lav	Ren fugtig luft	15
Orange åresvamp	Svampe	Kalkrig / lerbund m. dødt løvtræved	2
Perlehøne-champignon	Svampe	Urørt skovjordbund i løvskov	6
Pirol	Fugle	Gammel løvskov	43
Psathyrella spintrigeroides (en art svamp)	Svampe	Dødt ved i løvskov	3
Ringspinder	Andre sommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt.	26
Rodstreg-øreugle	Andre sommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt	10
Skærm-ugle	Andre sommerfugle	Koldt klima, skærmplanter	2
Spættet bredpande	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt	85
Stor skallesluger	Fugle	Fiskevand nær træer m. store huller	22
Tomentella umbrinospora (en art svamp)	Svampe	Dødt ved i gl løvskov	9
Tørvemos-huesvamp	Svampe	Højmose	4
Uld-svirreflue	Svirrefluer	Gl træer med dødt ved	6
Vendehals	Fugle	Myrer på åbne steder, redehuller	59
Vinter-stilkbovist	Svampe	Lysåbent, næringsfattigt	8
Violetrandet ildfugl	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt	87

*I fjerde kolonne skal antal statsskove med arten forstås som, hvor mange af Naturstyrelsens 976 delarealer (både skov og lysåbne) arten er kendt fra i perioden 1991-2015. Da der er en usikkerhed forbundet med præcision i artsdata, er det ikke muligt at stedfæste og henføre alle arter præcist til de udpegede arealer. Listen indeholder derfor arter, der er fundet på Naturstyrelsens arealer i området såvel udenfor som inden for udpegningen.